

مسائل انضباطی دوره ششم لیگ برتر فوتبال ایران

*حمید رضا صادقی پور^۱، دکتر نادر رهنما^۲، علی جعفری^۳، آمنه رهنما^۴

تاریخ دریافت مقاله: ۸۸/۵/۲۴ تاریخ پذیرش مقاله: ۸۸/۱۱/۲۱

چکیده

رفتارهای ناشایست ورزشکاران، تیم‌ها و تماشاگران فوتبال، تیرت اصلی بسیاری از برنامه‌ها و خبرهای ورزشی است که کمیته انضباطی مسئولیت رسیدگی به آنها را بر عهده دارد. هدف از تحقیق حاضر توصیف مسائل انضباطی لیگ برتر فوتبال ایران در سال ۱۳۸۵-۱۳۸۶ است. به این منظور، اطلاعات مورد نیاز مانند موضوعات انضباطی که در کمیته انضباطی لیگ برتر بررسی شده بود، شاکیان و متشاکیان پرونده‌های انضباطی و احکام صادر شده از سوی کمیته انضباطی از کتاب «لیگ فوتبال ۸۶-۱۳۸۵ در یک نگاه» و همچنین وبسایت فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، جمع‌آوری و از طریق آمار توصیفی بررسی شد. نتایج تحقیق نشان داد مهم‌ترین موضوعات مطرح شده در کمیته انضباطی به ترتیب شامل گرفتن اخطار از سوی بازیکنان (۱۴/۱ درصد)، تأخیر در شروع بازی (۱۳/۷ درصد) و فحاشی تماشاگران (۱۲/۸ درصد) بوده است. همچنین بیشترین شکایت مربوط به گزارش داوران (۷۸/۴ درصد) و بیشترین خوانده شده یا متشاککی به این کمیته، تیم‌های ورزشی (۶۶/۱ درصد) بوده‌اند. نتایج نشان داد بیشترین پرونده‌های انضباطی به ترتیب مربوط به ورزشگاه‌های آزادی تهران (۴۱/۲ درصد)، حافظیه شیراز (۸/۶ درصد) و نقش جهان اصفهان (۸/۱ درصد) بوده است. جریمه نقدی (۷۰/۸ درصد) و محرومیت از بازی (۱۲/۷ درصد) نیز بیشترین احکام صادر شده از سوی کمیته انضباطی بوده است. با توجه به حجم بالای پرونده‌های انضباطی در لیگ برتر ایران، نیاز به بررسی موشکافانه دلایل و رفع آنها و همچنین اقدامات مؤثرتر در برابر برخی از مسائل انضباطی، کاملاً ضروری به نظر می‌رسد.

کلیدواژه‌های فارسی: فوتبال، اوباشگری، لیگ برتر، کمیته انضباطی.

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد بندرعباس

۲. دانشیار دانشگاه اصفهان

۳. آموزش و پرورش اصفهان

۴. دبیر آموزش و پرورش استان فارس

مقدمه

فوتبال از پرطرفدارترین رشته‌های ورزشی در بسیاری از کشورهای دنیاست. بیش از ۲۰۰ میلیون مرد و ۲۱ میلیون زن، عضو فدراسیون جهانی این رشته می‌باشند (۱). فوتبال نیز مانند سایر پدیده‌های اجتماعی هم اثرپذیر و هم اثرگذار بوده، از این رو مسائل و کارکردهای اجتماعی مثبت و منفی این ورزش همواره مورد توجه ویژه پژوهشگران و محققان بوده است (۲). با وجود فواید فراوان اقتصادی و اجتماعی رشته‌های پرطرفدار مانند فوتبال، به‌ویژه در سطح قهرمانی و حرفه‌ای (۳)، با اندکی تأمل می‌توان دریافت که در صورت قرار گرفتن آن در مسیر غیرطبیعی، گاه می‌تواند ضررهای جبران ناپذیری به همین بخش‌ها وارد کند. آسیب‌های بدنی فراوان، آشوب‌گری از سوی تماشاگران، تخریب اماکن و تجهیزات و حرکات غیرورزشی از سوی بازیکنان و در نتیجه محرومیت که همگی دارای نتایج منفی اجتماعی و اقتصادی بارزی می‌باشند، نمونه‌هایی از این موارد هستند.

برخی محققان این فرضیه را مطرح می‌کنند که شرکت در ورزش و فعالیت بدنی به علت اینکه موجب تخلیه انرژی می‌شود، زمینه بروز رفتارهای اجتماعی پرخاشگرانه را کاهش می‌دهد که نه تنها در ورزشکاران بلکه در تماشاگران نیز می‌تواند نمود پیدا کند (۴). با وجود این، بسیاری از محققان با اشاره به حوادث و رفتارهای خشن از سوی ورزشکاران و تماشاگران، اظهار داشته‌اند که این فرضیه پایه علمی ندارد و وندالیسم را یکی از معضلات ورزش‌هایی مانند فوتبال عنوان کرده‌اند (۵، ۶). امروزه رسانه‌ها بسیاری از حرکات غیرورزشی و رفتارهای آشوب‌گرانه در میان ورزشکاران و تماشاگران از سوی خبر رسانی می‌کنند و محققان در تلاشند تا دلایل این رفتارها را دریابند.

اندرسن و الووس^۱ (۲۰۰۵) ماهیت برخوردی بودن ورزش‌هایی مانند فوتبال را از دلایل بروز خشونت و حرکات غیرورزشی از سوی ورزشکاران مطرح کرده که می‌تواند به محیط خارج از ورزش نیز سرایت کند (۴). سیواراجاسینگام^۲ و همکاران (۲۰۰۵) بیان کردند که رفتارهای خشن ورزشی در مسابقات بین‌المللی و در بازی‌های ملی به علت تلاش برای برنده شدن، به طور معناداری بیشتر از سایر مسابقات است و موجب آسیب‌های بدنی، اعتراض‌ها و در نتیجه محرومیت می‌شود و بر بر تماشاگران نیز تأثیرگذار است (۷). میگل^۳ و همکاران معتقدند عوامل

-
1. Endersen and Olweus
  2. Sivarajasingam
  3. Migeul

فرهنگی در این امر مؤثرند. آنها بیان کردند که در کشورهای اروپایی، رابطه معنی‌داری بین رفتارهای خشن خارج از بازی و میزان رفتارهای خشن در زمین بازی وجود دارد (۸). امروزه در مسابقات فوتبال شاهد رفتارهای پرخاشگرانه بازیکنان در برابر یکدیگر، داور و همچنین رفتارهای مشابه در میان تماشاگران نسبت به بازیکنان، داور و اماکن و تجهیزات هستیم، به گونه‌ای که رفتارهای ناشایست ورزشکاران، تیم‌ها و تماشاگران، به تیر اصلی اغلب برنامه‌ها و خبرهای ورزشی، در بسیاری از کشورهای دنیا تبدیل شده است (۹). در ایران نیز فوتبال از رشته‌های پرطرفدار است و این رفتارها را در مقاطع مختلف با شدت‌های کم یا زیاد شاهد هستیم. تنش‌های بین بازیکنان در برخی بازی‌ها مانند بازی سنتی بین استقلال و پرسپولیس، رفتارهای ناشایست تماشاگران در تخریب تجهیزات ورزشگاه‌ها و شکایت‌های مختلف داوران و مسئولان ورزشی از بازیکنان و تماشاگران، نمونه‌هایی از این رفتارها هستند که کمیته انضباطی لیگ برتر مسئولیت رسیدگی به آنها را بر عهده دارد.

محققان در تحقیقات داخلی و خارجی، به تحقیقی دست نیافتند که مجموعه مسائل انضباطی یک دوره از مسابقات ورزشی را بررسی کند. به علاوه، تحقیقات قبلی در زمینه خشونت در ورزش، با استفاده از پرسشنامه به میزان پرخاشگری ورزشکاران رشته‌های مختلف پرداخته و یا مسائل اوباشگری^۱ را صرفاً بر اساس مسائل اجتماعی، روان‌شناسی و اقتصادی، تحلیل و تجزیه کرده بودند. به همین دلیل، در این تحقیق تلاش شده است تا مسائل انضباطی رخ داده در یک دوره از لیگ برتر فوتبال ایران ارزیابی شود تا با توجه به نتایج، مسئولان ورزشی بتوانند راه‌کارهای مؤثری، به‌ویژه در بخش‌هایی که رفتارهای ناشایست نمود بیشتری دارد، در پیش گیرند.

روش‌شناسی

تحقیق حاضر از نوع توصیفی و هدف آن بررسی مسائل انضباطی لیگ برتر فوتبال ایران در سال ۱۳۸۶-۱۳۸۵ است. اطلاعات مورد نیاز مانند موضوعات انضباطی که در کمیته انضباطی لیگ برتر مورد بررسی قرار گرفته بود، شاکیان و متشاکیان پرونده‌های انضباطی و احکام صادر شده از سوی کمیته انضباطی از کتاب «لیگ فوتبال ۸۶-۱۳۸۵ در یک نگاه»^۲ و همچنین وب‌سایت فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران^۳ جمع‌آوری و با استفاده از آمار توصیفی بررسی شد.

1. Vandalism

۲. چاپ باشگاه فرهنگی ورزشی فولاد سپاهان، ۱۳۸۶

3. www.footballiran.ir

نتایج

نتایج تحقیق نشان داد که مهم‌ترین موضوعات مطرح شده در کمیته انضباطی به ترتیب شامل دریافت اخطار زیاد از سوی بازیکنان (۱۴/۱ درصد)، تأخیر در شروع بازی (۱۳/۷ درصد) و فحاشی تماشاگران (۱۲/۸ درصد) بوده است (جدول ۱).

جدول ۱. موضوعات انضباطی تیم‌ها و بازیکنان

درصد	تعداد	موضوع انضباطی
۱۴/۱	۳۴	اخطار
۱۳/۷	۳۳	تأخیر
۱۲/۸	۳۱	فحاشی تماشاگران
۹/۱	۲۲	مطالبه وجه
۶/۶	۱۶	تخریب صندلی
۵/۸	۱۴	اهانت به تیم مقابل
۶/۱	۱۵	اهانت به داور
۶/۱	۱۵	اعتراض و دخالت در امور داور
۳/۳	۸	پرتاب اشیاء به داخل زمین
۲/۹	۷	خطای شدید و دور از دید داور
۲/۹	۷	نشر اکاذیب
۲/۴	۶	حرکات غیرورزشی
۲/۴	۶	خطای شدید و بازی خطرناک
۲/۱	۵	اظهارات خلاف واقع
۱/۷	۴	تقاضای صدور رضایت‌نامه
۱/۲	۳	استنکاف از دستور مسئول
۱/۲	۳	حرکات تحریک آمیز
۱/۲	۳	هل دادن بازیکن مقابل
۰/۸	۲	مغایرت رنگ و شماره پیراهن
۰/۸	۲	عدم حضور در مسابقه
۰/۸	۲	استفاده هم‌زمان از ۴ بازیکن خارجی و استفاده از بازیکن غیرمجاز
۰/۸	۲	اعتراض به رأی کمیته انضباطی
۰/۴	۱	قطع موقت بازی
۰/۴	۱	غیبت و ترک تیم
۰/۴	۱	بازی نیمه‌تمام
۰/۴	۱	گزارش نکردن وقایع بازی
۰/۴	۱	پرتاب آب دهان به سمت داور
۰/۴	۱	سایر تخلفات
۱۰۰	۲۴۲	مجموع

شاکیان و متشاکیان پرونده‌های انضباطی مطرح شده در کمیته انضباطی در جدول‌های ۲ و ۳ نشان داده شده است. نتایج نشان می‌دهد بیشترین شاکی مربوط به گزارش داور (۷۸/۴ درصد) و بیشترین خوانده شده یا متشاکی به این کمیته، تیم‌های ورزشی (۶۶/۱ درصد) بوده‌اند (جدول ۱ و ۲).

جدول ۲. شاکی (خواهان) مسائل انضباطی

شاکی	تعداد	درصد
گزارش داور	۱۷۸	۷۸/۴
شخص	۲۷	۱۱/۹
مدیر مجموعه ورزشی	۱۳	۵/۷
تیم	۵	۲/۲
کمیته داوران	۲	۰/۹
نماینده سازمان لیگ	۱	۰/۴
باشگاه	۱	۰/۴
مجموع	۲۲۷	۱۰۰

* علت اختلاف تعداد موضوعات و شاکیان این است که در برخی از پرونده‌ها بیش از یک موضوع انضباطی وجود داشته است.

جدول ۳. خوانده شده (متشاکی) مسائل انضباطی

متشاکی	تعداد	درصد
تیم	۱۵۰	۶۶/۱
شخص	۷۴	۳۲/۶
مدیر مجموعه ورزشی	۳	۱/۳
مجموع	۲۲۷	۱۰۰

جدول ۴ پرونده‌های انضباطی ورزشگاه‌هایی را نشان می‌دهد که مسابقات لیگ برتر در آنها انجام شده است. در مجموع ۱۸۷ مورد از پرونده‌های انضباطی مربوط به ورزشگاه‌ها و به عبارت دیگر، مسائل روی داده در ورزشگاه‌هاست. نتایج نشان می‌دهد بیشترین پرونده‌های انضباطی به ترتیب به ورزشگاه‌های آزادی تهران (۴۱/۲ درصد)، حافظیه شیراز (۸/۶ درصد) و نقش جهان اصفهان (۸/۱ درصد) مربوط است (جدول ۴).

جدول ۴. ورزشگاه‌ها و مسائل انضباطی

ورزشگاه	تعداد	درصد
آزادی تهران	۷۷	۴۱/۲
حافظیه شیراز	۱۶	۸/۶
نقش جهان اصفهان	۱۵	۸/۱
ثامن الانمه مشهد	۱۳	۶/۹
نفت اهواز	۱۰	۵/۳
فولاد شهر اصفهان	۹	۴/۸
تختی بندر انزلی	۹	۴/۸
سلیمی کیا کرمان	۷	۳/۷
پیکان شهر تهران	۶	۳/۲
شهید دستگردی تهران	۶	۳/۲
انقلاب کرج	۵	۲/۶
ایران خودرو تهران	۴	۲/۱
اکباتان تهران	۴	۲/۱
پلی اکریل اصفهان	۳	۱/۷
رباط کریم تهران	۲	۱/۱
تختی مشهد	۱	۰/۵
مجموع	۱۸۷	۱۰۰

احکام صادر شده از سوی کمیته انضباطی در جدول ۵ نشان داده شده است. جریمه نقدی (۷۰/۸ درصد) و محرومیت از بازی (۱۲/۷ درصد) بیشترین احکام صادر شده است (جدول ۵).

جدول ۵. احکام صادر شده از سوی کمیته انضباطی

حکم	تعداد	درصد
جریمه نقدی	۱۸۴	۷۰/۸
محرومیت از حضور در بازی	۳۳	۱۲/۷
حکم براءت	۱۸	۷
محرومیت از تماشاگر	۶	۲/۴
توبیخ و تذکر کتبی	۵	۱/۹
قرار رد دعوی	۴	۱/۵
رد تجدید نظرخواهی	۳	۱/۲
محرومیت از بازی خانگی	۲	۰/۸
کسر امتیاز	۱	۰/۳
اعلام برنده بدون بازی	۱	۰/۳
ادامه مسابقه با احتساب وقت اضافه	۱	۰/۳
رد شکوائیه	۱	۰/۳
رجوع به مراجع قضایی	۱	۰/۳
مجموع	۲۶۰	۱۰۰

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این تحقیق بررسی مسائل انضباطی لیگ برتر فوتبال ایران در سال ۱۳۸۶-۱۳۸۵ است. نتایج این تحقیق نشان داد بیشترین موضوع انضباطی مطرح شده در کمیته انضباطی دریافت اخطارهای زیاد از سوی بازیکنان تیم‌ها بوده است. کارت‌های زرد و قرمز از مهم‌ترین شاخص‌های تعیین میزان خشونت در بازیکنان فوتبال است (۱۰). به‌علاوه، یکی از راه‌های کاهش خشونت بازیکنان نیز دادن کارت‌های زرد و قرمز می‌باشد (۱۱). با وجود این، تعداد کارت‌های زرد را همیشه نمی‌توان نشان‌دهنده افزایش رفتارهای خشن بازیکنان دانست؛ زیرا برخی حرکات مانند بیرون آوردن لباس بعد از گل یا تأخیر در شروع بازی توسط دروازه بان، از موارد دریافت کارت زرد هستند. از طرفی، تأثیر بازی‌های خانگی و حتی شناخت و نظر داوران نسبت به تیم‌ها، از مسائل تأثیرگذار در دریافت کارت هستند، برای مثال جونز و همکاران (۲۰۰۲) شناخت قبلی داوران از تیم‌ها را، از مهم‌ترین عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری آنها بیان کرده‌اند و معتقدند داورانی که تیم‌ها و بازیکنان را می‌شناسند، در دادن کارت‌های زرد و قرمز راحت‌تر عمل می‌کنند و در نتیجه، بازیکنان کارت‌های بیشتری دریافت می‌کنند (۱۲). با وجود این، تعداد زیاد کارت‌ها و پرونده‌های انضباطی در این زمینه، این نکته را روشن می‌کند که فدراسیون فوتبال و حتی کمیته انضباطی باید در این مورد، اقدام مؤثری نمایند تا از رفتارهای خشن بدنی بازیکنان و نتایج منفی آن کاسته شود.

تأخیر در شروع بازی از مواردی است که در بیشتر کشورهای صاحب فوتبال جریمه‌های سختی برای آن در نظر می‌گیرند (۱۳). متأسفانه در ایران نیز به‌صورت مکرر، این رفتار را از سوی تیم‌ها مشاهده می‌کنیم، به‌طوری که این تخلف، دومین موضوع پرونده‌های انضباطی لیگ برتر است. لینچ (۲۰۰۰) تأخیر در شروع بازی را از دلایل رفتارهای ناپسند تماشاگران می‌داند (۱۴). با توجه به تکرار این حرکت از سوی بسیاری از تیم‌ها، به نظر می‌رسد کمیته انضباطی باید جریمه‌های شدیدتری برای پیش‌گیری از آن تعیین کند.

نگاهی به نتایج تحقیق نشان می‌دهد فحاشی تماشاگران، تخریب صندلی، اهانت به تیم مقابل، اهانت به داور، دخالت در داوری و پرتاب اشیاء به داخل زمین، بخش عمده‌ای از موضوعات انضباطی لیگ برتر را به خود اختصاص داده است. محققان این رفتارهای اغتشاش‌گرانه را «وندالیسم» تعریف می‌کنند. اسپایج^۱ (۲۰۰۵) فحاشی و پرتاب اشیاء را از رفتارهای خشونت‌آمیز و در واقع بخشی از وندالیسم می‌داند و دلیل این معضل اجتماعی را رفتارهای

پرخاشگرانه و رقابتی بین گروه‌های هواداران بیان می‌کند (۱۵). دونینگ^۱ و همکاران (۲۰۰۰) نیز برخی از رفتارهای اوباشگری و اختلالات ایجاد شده از سوی تماشاگران را به دلیل عواملی مانند پرخاشگری، بیکاری و اشتباهات داوری می‌داند (۱۶). قاسمی و همکاران (۱۳۸۸) هیجان‌طلبی و عقده‌گشایی را از مهم‌ترین دلایل اوباشگری در میان تماشاگران ایرانی گزارش دادند (۱۷). بررسی موشکافانه علل رفتارهای خشن و اهانت‌آمیز تماشاگران ایرانی و تلاش برای کاهش این رفتارها ضروری به نظر می‌رسد. برخی اقدامات می‌تواند در این زمینه مؤثر باشد؛ مثلاً باشگاه‌ها در امور فرهنگی بهتر از قبل عمل کنند، کمیته فنی داوران برای افزایش مهارت‌های داوران و در نتیجه، کاهش اشتباهات آنها فعالیت‌های بیشتری انجام دهند و در نهایت، کمیته انضباطی احکام شدیدتری صادر کند، برای مثال تشدید محرومیت از بازی خانگی شاید بتواند تا حد زیادی از رفتارهای تماشاگران بکاهد.

نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد داوران، بیشترین شاکی و تیم‌ها، بیشترین متشاکی پرونده‌های انضباطی لیگ برتر بوده‌اند. داوران از عوامل مهم و تأثیرگذار در مسابقات فوتبال هستند که نه تنها از طریق داوری در سرنوشت و موقعیت تیم‌ها تأثیر دارند، بلکه باید تمام حوادث و کوچکترین مسائل حاشیه‌ای را در نظر داشته باشند (۱۸، ۱۹). به همین دلیل، گزارش‌های داوران بعد از پایان مسابقه، بسیار مهم و بعضاً سرنوشت ساز است (۱۳). هرچند محققان، تحقیق مشابهی برای مقایسه نیافتند، اما اینکه بیشترین شاکیان لیگ برتر ایران داوران می‌باشند از طرفی نشان می‌دهد داوران ایرانی تا حد زیادی به حوادث رخ داده در جریان بازی و حتی قبل و بعد از آن مسلط هستند و وظایف خود را در ارائه موارد تخلف مانند تأخیر در شروع بازی، حرکات غیرورزشی ورزشکاران و تماشاگران، مغایرت رنگ یا شماره پیراهن بازیکنان و غیره به خوبی انجام می‌دهند، و از طرف دیگر، نشان‌دهنده جایگاه متزلزل داور است و اینکه داوران تا چه اندازه در معرض اهانت و اعتراض شدید بازیکنان، مربیان و تماشاگران هستند. تعداد زیاد تیم‌های متشاکی نیز نشان می‌دهد مدیران تیم‌ها باید برای کاهش رفتارهای ناپسند و توجیه مسائل داوری برای بازیکنان و مسائل فرهنگی برای تماشاگران برنامه‌ریزی کنند.

نتایج این تحقیق نشان داد بیشترین موارد انضباطی در سه ورزشگاه آزادی، حافظیه و نقش جهان اتفاق افتاده است. مدن سن و اک^۲ (۲۰۰۸) برخی از مهم‌ترین دلایل زیاد بودن مسائل انضباطی در استادیوم‌ها را تصمیمات داوری، تعداد زیاد تماشاگران و محل و موقعیت استادیوم

---

1. Dunning

2. Madensen and Eck

می داند (۱۸). میزان حساسیت بازی نیز از دلایل مرتبط با وندالیسم گزارش شده است (۱۲). به نظر می‌رسد در ایران نیز حساسیت بازی‌ها تأثیر زیادی بر رفتارهای منجر به پرونده‌های انضباطی دارد؛ زیرا بازی‌های دو تیم استقلال و پرسپولیس که اغلب تماشاگر زیاد و حساسیت بالایی دارد، در ورزشگاه آزادی برگزار شده و این ورزشگاه دارای بیشترین آمار پرونده‌های انضباطی است. اسپایچ (۲۰۰۶) هویت‌یابی منطقه‌ای و محلی را از دلایل بروز رفتارهای ناپسند تماشاگران در ورزشگاه‌ها بیان می‌کند (۱۹)، با وجود این، قاسمی و همکاران (۱۳۸۷) بین این دو عامل در ورزشگاه آزادی رابطه معنی‌داری پیدا نکردند (۱۷)، اما انجام تحقیقی مشابه در سایر ورزشگاه‌ها از جمله حافظیه و نقش جهان ضروری به نظر می‌رسد.

جریمه نقدی بیشترین رأی صادر شده از سوی کمیته انضباطی در لیگ برتر بوده است. با توجه به تداوم مسائل انضباطی، علی‌رغم اعمال جریمه‌های نقدی، به نظر می‌رسد به دلیل افزایش مبلغ قرارداد بازیکنان و مربیان و بالا بودن میزان درآمد تیم‌های خصوصی یا افزایش کمک‌های مالی سازمان تربیت بدنی به تیم‌هایی مثل استقلال و پرسپولیس، این حکم نتوانسته چندان مؤثر واقع شود. موریس^۱ و همکاران (۲۰۰۳) محرومیت از بازی را راه‌کاری مؤثر در پیش‌گیری از رفتارهای ضد ورزشی و مسائل انضباطی بیان کرده‌اند (۲۰)، با این حال، کراب^۲ (۲۰۰۰) محرومیت را عامل تحریک بازیکنان جوان و حتی تماشاگران در بروز رفتارهای ناشایست می‌داند (۲۱). با وجود این، افزایش محرومیت از بازی خانگی شاید بتواند راه‌کاری مؤثر در کاهش تخلفات باشد.

در مجموع، نتایج این تحقیق نشان داد بیشترین موضوع مطرح شده در کمیته انضباطی اظهارهای زیاد بازیکنان بود. به‌علاوه، فحاشی، تخریب و اهانت از سوی تماشاگران نیز بخش مهمی از مسائل انضباطی لیگ برتر را به خود اختصاص داده است. داوران، بیشترین شاکی و تیم‌ها، بیشترین متشاکی پرونده‌های انضباطی بوده‌اند و بیشترین آمار موارد انضباطی در سه ورزشگاه آزادی، حافظیه و نقش جهان اتفاق افتاده است. جریمه نقدی نیز بیشترین رأی صادر شده از سوی کمیته انضباطی، در لیگ برتر بوده است. به دلیل عدم دسترسی به تحقیقات مشابه در داخل و خارج از کشور، امکان مقایسه وجود نداشت، اما حجم زیاد پرونده‌های انضباطی در لیگ برتر ایران، نشان می‌دهد بررسی موشکافانه دلایل و رفع آنها و همچنین اقدامات مؤثرتر درباره برخی از این مسائل انضباطی ضروری است.

---

1. Morris
2. Crabbe

منابع:

1. Giza, E., Mithofer, K., Farrell, L., Zarins, B., Gill. T. (2005). Injuries in women's professional soccer. *British Journal of Sports Medicine*, 39: 212-216.
۲. نورعلی‌وند، ع.، ۱۳۸۶، بررسی جامعه شناختی عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباشیگری در ورزش فوتبال، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان
3. Bendixen, M., Olweus, D. (1999). Measurement of antisocial behavior in early adolescence: psychometric properties and substantive finding. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 9: 323- 354.
4. Endersen, I.M., Olweus, D. (2005). Participation in power sports and antisocial involvement in preadolescent and adolescent boys. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*.
5. Fitch, T.J., Marshal, J.L. (2000). Faces of violence in sports. In S.D Sandhu (ED), *Faces of violence in: psychological correlates, concepts and intervention strategies*, New York, pp. 87-120.
6. Nixon, H.L. (1997). Gender, sport and aggressive behavior outside sport. *Journal of Sport and Social Issues*, 21: 379- 391.
7. Sivarajasingam, V., Moore, S., Shepherd J.P. (2005). Winning, losing, and violence. *Injury Prevention*, 11:69-70.
8. Miguel, E., Saiegh, S.M., Satyanath, S. (2008). *National Cultures and Soccer Violence*. Berkeley: University of California, p. 175.
9. Pappas, N.T., MCKenry, P.C. (2004). Athlete aggression on the rink and off the ice, athlete violence and aggression in hockey and interpersonal relationships. *Men and Masculinities*, 6: 291- 312.
10. Frick, B., Pietzner, G., Prinz, J. (2007). Career duration in a competitive environment: the labor for soccer players in Germany. *Eastern Economic Journal*, 33: 429- 442.
11. Thomas, S., Reeves, C., Smith, A. (2006). English soccer teams aggressive behavior when playing away from home. *Perceptual Motor Skills*, 102: 317-320.
12. Jones, M.V., Paull, G.C., Erskine, J. (2002). The impact of team's aggressive reputation on the decisions of association football referees. *Journal of Sports Science*, 20 (12): 991-1000.
13. Refereeing Teaching Material. [www. Fifa.com/a_boutfifa/developing/refereeing/teachingmaterial.html](http://www.Fifa.com/a_boutfifa/developing/refereeing/teachingmaterial.html).
14. Lynch, A.R. (2000). *Disorder on the sideline of Australian sport*. University of Technology, Sydney, 50- 75.

15. Spaaij, R. (2005). The Prevention of football hooliganism: a transnational perspective. Amsterdam School For Social Science Research, 4-16.
16. Dunning, E., Morphy, P., Waddington, I. (2000). Towards a sociological understanding of football hooliganism as a world phenomena. European Journal on Criminal Policy and Research, 8: 141- 162.
۱۷. قاسمی، و.، ذوالکثاف، و.، نورعلی‌وند، ع.، ۱۳۸۸، توصیف جامعه شناختی عوامل موثر بر وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال. المپیک، ۴۵: ص ۶۹-۷۹.
18. Madensen, T.D., Eck, J.E. (2008). Spectator Violence in Stadiums. Unpublish Thesis.
19. Spaij, R. (2006). Aspects of Hooliganism Violence. Amsterdam School For Social Science Research: 1-32.
20. Morris, L., Sallybanks, J., Willis, K., Makkai, T. (2003). Sport, Physical Activity and Antisocial Behaviour in Youth. Australian Institute of criminology: 249: 1-6.
21. Crabbe, t. (2000). A sporting chance? Using sport to tackle drugs use and crime. Education Prevention and Policy, 7: 381- 391.